

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al Asociațiunii Institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

□

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Dela „Solidaritatea”: Aviz. — DI C. Argetoianu și problema creditului românesc din Transilvania. — Presa și băncile românești din Ardeal. — Sofron Roșca. — Jubileul Institutului de credit și economii „Ardeleana”. — *Cronica*: Noul Guvernator al Băncii Naționale a României. „Ardeleana” Institut de credit și economii Orăștie. Rectificare.

Dela „Solidaritatea”. BCU Cluj / Central

Aviz.

Atragem în mod. serios atențiunea băncilor noastre și le rugăm să ne trimită negreșit bilanțurile încheiate la 30 Iunie 1935 (în două exemplare), celelalte informațiuni cerute în legătură cu bilanțurile din 31 Decemvrie 1934 și din 30 Iunie 1935, precum și TOATE taxele, pe cari le datorează la asociație.

Cerem să ni se comunice imediat dacă s'a încheiat acordul amiabil cu creditorii, sau dacă s'a produs deja hotărârea Comisiunii de arbitraj, să ni se comunice procentul de reducere și să ni se trimită copie exactă după hotărârea Comisiunii de arbitraj, sau după textul acordului amiabil.

Cerem să ni se comunice dacă în bilanțurile dela 31 Decemvrie 1934 și 30 Iunie 1935 au fost sau nu operate reducerile față de creditorii.

Dacă aceste reduceri nu au fost operate în bilanțuri, resp. dacă hotărârea Comisiunii de arbitraj sau acordul amiabil

s'au produs după 30 Iunie 1935, SĂ NI SE TRIMITĂ NEGREȘIT UN BILANȚ ÎNCHIEIAT DUPĂ EFECTUAREA OPERAȚIUNII DE REDUCERE FAȚĂ DE CREDITORI. În special să ni se comunice următoarele date după efectuarea operațiunilor de reducere față de creditorii:

Suma capitalului societar, suma rezervelor, suma depunerilor (incl. depunerile în cont-curent), suma reescontului la Banca Națională a României, suma reescontului la alte bănci, suma pe care o reprezintă ceilalți creditori, totalul activelor, numerarul și disponibilul la bănci din 31 Decemvrie 1934 și 30 Iunie 1935, pierderile înscrise la bilanț (pierderile din conversiune plus toate celelalte pierderi de orice categorie înscrise în bilanț).

Datele acestea le-am cerut telegrafic dela București pentru a se trimite cu scrisoare expres recomandată pe adresa „Solidarității” din Sibiu.

Atragem din nou atențiunea conducătorilor instituțiilor noastre să binevoiască a-și împlini fără întârziere această îndatorire, DEOARECE ORICE ÎNTÂRZIERE POATE SĂ ADUCĂ PREJUDICI MARI INSTITUȚIUNII, CARE AR ÎNTÂRZIA CU RĂSPUNSUL ȘI CU TRIMITEREA TAXELOR.

Sibiu, 5 Octomvrie 1935.

Consiliul de administrație al
„SOLIDARITĂȚII”

DI C. Argetoianu și problema creditului românesc din Transilvania.

Solicitat să-și spună părerea asupra problemei mereu la ordinea zilei a creditului românesc din Ardeal — problemă, care din motive necunoscute nici până azi nu a fost soluționată, dl Constantin Argetoianu, președintele Uniunii Agrare, a declarat următoarele:

„Socotesc acțiunea de salvare a băncilor și a instituțiilor de credit românești din Ardeal ca necesară nu numai din punct de vedere economic, dar mai ales din punct de vedere politic“.

„Nu începe nici o îndoială, că mulțămă vitregiei vremurilor trecute poporul românesc din Ardeal a fost exclus de celelalte naționalități politice dominante dela beneficiile unei evoluțiuni naturale, bazată pe numărul și pe posibilitățile de muncă ale poporului.“

„E de datoria noastră să restabilim astăzi echilibrul și să nu ne mai lăsăm dominați artificial de atotputernicia institutelor și a influenței străine.“

„Realitatea băncilor românești din Ardeal și punerea lor în măsură să lupte cu concurența străină este o datorie imperioasă a momentului.“

„Statul român trebuie să facă chiar sacrificii în această direcție.“

„Propunerea de a se destina o parte din fondul pus la dispoziția Băncii Naționale a României pentru acoperirea gurilor rămase de pe urma legii conversiunii, este bine venită. Să sperăm, că cei în măsură de a o realiza își vor pricepe datoria și, că nu va fi nevoie de o presiune prea mare întru aducerea la îndeplinire a unui plan ușor de realizat.“

„In legea de conversiune din 1931 am creat o situație specială băncilor românești din Ardeal, deși nu prevăzusem în lege finanțarea pentru celelalte bănci.“

„Trei motive m'au determinat să fac acest lucru:

1. „Resursele băncilor românești din Ardeal proveniau din economii ale agricultorilor, fonduri tutelare, bani de ai bisericilor și școalelor etc.;

2. „Scontul băncilor românești din Ardeal la Banca Națională a României era mult mai mic decât al instituțiilor din Vechiul Regat și în sfârșit,

3. „Nevoile de credit ale țăranului din Ardeal, care face cultură intensivă, sunt mai mari decât ale țăranilor dela noi.“

„Curentul“.

Presă și băncile românești din Ardeal și Banat.

Problema băncilor din Ardeal.

Dela o vreme încoace, problema băncilor românești din Ardeal și Banat a început să fie îmbrățișată de toată presa românească. Acțiunea începută de dl Aurel Vlad, fost ministru și președintele „Solidarității“, asociația băncilor românești din Ardeal și Banat, a trezit un interes din cele mai vii, fiind această mare chestiune de ordin național mereu la suprafață; zilele acestea s'a pronunțat în această chestiune și dl Constantin Angelescu, fost guvernator al Băncii Naționale și care prin situația ce a deținut în prima perioadă critică pentru băncile românești din Ardeal, este în măsură să cunoască toate greșelile, cari s'au săvârșit.

Dl Const. Angelescu nu evită să scoată la iveală și un interes meschin, neconform cu interesele noastre naționale, de care a fost călăuzit partidul liberal atunci când a hotărât să arunce la coș cea mai importantă și unica organizație economică pe care o aveau românii din nouile provincii. Reținând această descoperire din articolul dlui Constantin Angelescu, publicat în ziarul „Universul“, ne folosim de acest prilej să arătăm, printr'un alt exemplu, că la așa zisa organizare a creditului din România, partidul liberal nu a fost călăuzit de interese naționale sau economice, ci de un interes strâmt de partid.

Măsurile luate de partidul liberal în ce privește reorganizarea creditului în România au fost făcute cu scopul unic de a desființa toate băncile mici, în general, și pe cele din Ardeal, în special, pentruca, odată terenul curățit să se poată instala pretutindeni sucursalele Băncii românești. Ca să ajungă la acest rezultat, partidul liberal a exclus dela fondul pus de stat la dispoziția Băncii Naționale pentru acoperirea pagubelor rezultate din conversiune băncile românești

din Ardeal și fiindcă nici pe calea aceasta nu aveau garanția că acestea vor dispărea, a mai votat și legea bancară, al cărei proiect fusese elaborat de organele partidului liberal încă prin anii 1925, 1926, deci cu mult înainte de a se fi produs criza noastră financiară. În anul 1927, semnatarul acestor rânduri intenționând să înființeze o bancă în Lugoj a cerut avizul comisiei economice de pe lângă ministerul de Industrie și Comerț, organ care exista pe vremea aceea și fără avizul căruia nu se putea înființa nici o nouă bancă. Deși la Guvern era Mareșalul Averescu, iar semnatarul acestor rânduri deputat guvernamental, avizul dat de comisiune a fost nefavorabil, că partidul liberal are un proiect care nu va tolera decât bănci mari în cuprinsul țării românești. Abia după ce am protestat cu energia dictată de împrejurări și văzând secretarul comisiei printre fondatori și numele a doi miniștri din guvern, abia așa s'a învoit să o puie din nou în ședința Comisiei economice și să schimbe avizul inițial. Iată deci de unde a pornit legea bancară și ce interese urmărește și în prezent.

În asemenea împrejurări, socotesc că acțiunea pornită de dl Aurel Vlad și îmbrățișată acum de dl Constantin Angheliescu, nu este completă. Acoperind pierderile rezultate din conversiune ale băncilor românești din Ardeal, problema nu este nici pe departe soluționată, căci băncile românești tot vor trebui lichidate, legea bancară neadmițând funcționarea de bănci mici.

În ce privește trecutul băncilor românești ne asociem întru totul la argumentele aduse de „Solidaritatea” din Ardeal, ca și de dl C. Angheliescu. Ținem doar să precizăm atât, că în trecut existența elementului românesc se sprijinea pe două instituții de bază pe Biserică și pe bănci. După cum cea dintâi nu era numai o instituție religioasă ci și națională, — în primul rând națională, — tot așa și băncile erau nu numai instituții economice, ci și culturale românești. Imi aduc aminte de un apel al unei bănci românești din Vârșeș (actualmente în Jugoslavia), care înainte de războiu făcând un apel la românii din împrejurime, spune că, banca aceasta este singura instituție culturală românească din orașul Vârșeș și deci datoria românilor este de a o sprijini.

Bancherii însă, nu vor să știe de toate acestea, fiindcă în mentalitatea lor banul nu are naționalitate. Marea suprafață de astăzi a României pe ei nu-i interesează decât din punct de vedere al afacerilor bancare. Că românii din Ardeal și Banat vor fi descopriați din viața economică a provinciei lor și că ei vor deveni tributarii finanței minoritare, acestea sunt chestiuni de ordin secundar, de cari să se ocupe oamenii lipsiți de simțul realității. Așa văd ei țara mărită, dar nu tot astfel privește lucrurile restul neamului și care după cum se vede, a început să reacționeze din ce

în ce mai conștient și mai energic. A fost greu până să ne lămurim, restul va veni dela sine.

De încheiere amintim că Jugoslavia, care are aceeași evoluție socială și economică, guvernul a procedat invers, el se preocupă cu salvarea băncilor mici, de acelea cari au izvorât din lupta poporului jugoslav propriu zis, iar nu din idealurile de expansiune ale bancherilor, cu sacrificarea intereselor naționale.

(„Țara Noastră”, 8/X 1936).

Băncile ardelene.

Jubileul de 50 ani al băncii „Ardeleana” a adunat Dumineca trecută la Orăștie, mulțime de români cu rol fruntaș în viața economică și financiară a provinciei trans-carpatine, oferindu-le un fericit prilej de a-și înnumăra forțele și de a-și strânge rândurile în vederea unei acțiuni solidare de afirmare românească.

În cuvântările rostite, s'a amintit cu recunoștința cuvenită rolul minunat îndeplinit de „Ardeleana”, alături de celelalte bănci românești, în sprijinirea țărânimii române din ținuturile de peste munți în lupta ei de rezistență națională, arătându-se în același timp misiunea ce revine azi acestor instrumente de luptă economică în direcția cuceririi orașelor și afirmării energiilor românești.

S'a subliniat în cuvinte lapidare trecutul gloriios al băncilor române de peste Carpați. Cu sprijinul lor, s'a înfăptuit între altele acea operă viguroasă de împroprietărire a țărânimii române pe moșiile ungurești, în așa măsură, încât, dintre toate popoarele din vechea Ungarie poporul român dispunea proporțional de cele mai multe proprietăți și gospodării țărânești.

Așa de activ devenise sub regimul maghiar acest proces de înstăpânire a românilor pe pământurile deținute de unguri, încât contele Bethlen István, într'un memorabil discurs rostit în anul 1912, dădea următorul strigăt de alarmă:

„Ardealul este în primejdie !

Pericolul îl reprezintă valahii și politica lor de realități, conștientă și sistematică, pe care o fac prin băncile lor.

Ardealul este în primejdie de-a ajunge cu totul în stăpânirea valahilor, dacă guvernul nu va lua de urgență măsuri și nu va afla alte căi pentru a-l mântui pe seama maghiarilor : dacă nu va întări și nu va asigura printr'o politică de realități naționale maghiare supremația maghiarimii în Ardeal“.

Și tot el arăta pe baza statisticii din ultimii 5 ani, că românii au cumpărat dela maghiari în 16 comitate, unde ungurii sunt amestecați cu românii, 96.000 jugăre de pământ arabil și 70.000 jugăre păduri, în total 166.000 jug. (85.000 hectare), în valoare de circa 70 milioane coroane aur.

„Dacă această pustire a moșiilor maghiare datorită băncilor românești — adăuga atunci contele Bethlen, — va continua și în viitor în aceeași măsură, în curs de 30 ani, jumătate din moșiile maghiarilor din Ardeal vor fi pierdute“.

Pe de altă parte, într'o lucrare a ungurului Tokaji László, purtând titlul: „Țară de vânzare“, apărută în 1913, se tratează deosebit de documentat această politică a românilor de a cumpăra sprijiniți de băncile lor, tot pământul disponibil din Ardeal. Autorul dă la iveală o statistică pentru anii 1900—1910, cuprinzând toate proprietățile de peste 50 jug. vândute în cuprinsul celor 16 județe ale Transilvaniei, plus Sălajul, cu specificarea numelui cumpărătorilor și vânzătorilor, constatând că românii au putut cumpăra în 10 ani 160.394 jug. în parcele de peste 50 jug., devenind astfel proprietarii a peste 10 la sută din proprietățile naționalităților din Transilvania.

Din datele și prevederile frunțașilor maghiari, pe care le folosim din excelenta lucrare „Capitalul național din Ardeal și problema conversiunii“, tipărită prin îngrijirea „Solidarității“, se putea deduce prin analogie că într'un secol tot terenul cultivat al Ardealului putea fi cumpărat de români.

Ei bine, dacă sub regimul de vitregie al unguirilor băncile românești au putut dovedi atâta vitalitate și au putut realiza rezultate atât de viguroase în acțiunea pentru descătușarea și afirmarea economică a țărănimii române, n'ar fi adevărată crimă națională, ca sub regimul stăpânirii românești să împingem la prăbușire aceste bănci dimpreună cu toată opera lor românească?

E o datorie de stat, pe care trebuie să o fie toate guvernele României, ca institutele de credit ale Ardealului să fie repuse în situația de a-și relua firul misiunii lor istorice.

Ne bucurăm că Banca Națională, prin graiul dlui I. Lapedatu, fost ministru, care o reprezenta la serbările dela Orăștie, a deschis zori de speranțe frumoase în această direcție. Evocând trecutul rodnic al instituției sărbătorite, dl I. Lapedatu a ținut în același timp să adauge că asemenea instituții au dreptul „la sprijinul întreg al celor ce li-l pot da și trebuie să li-l dea“.

Sprijinul acesta este așteptat cu ardoare. Și el stă în posibilitățile guvernului și Băncii Naționale, fără să atragă un sacrificiu pentru cel dintâu și fără să fie o sarcină pentru cea de a doua, fiind vorba numai de consimțirea unor credite pe termen lung și fără dobândă, așa cum a cerut în numele „Solidarității“, președintele ei pe baza fondului instituit pentru susținerea creditului sdruncinat prin aplicarea conversiunii.

Un astfel de sprijin va constitui piatra de temelie a stăpânirii noastre efective în ținuturile de peste Carpați.

(„Universul“ 17/IX, 1935).

Sofroniu Roșca.

Domnul Sofroniu Roșca, directorul Sucursalei din București al băncii „Albina“, Sibiu, a fost trecut, la cererea sa proprie, cu ziua de 1 Octombrie a. c. la pensiuine.

Di Roșca a activat în cadrele băncii „Albina“, în afară de anii de practică reglementară, timp de 34 de ani, ca funcționar definitiv.

Distins absolvent al Școlii Superioare de Comerț din Brașov, dl Roșca și-a început cariera practică la Sucursala din Brașov a „Albinei“, de unde a trecut în curs de mai mulți ani prin toate serviciile importante dela centrala din Sibiu, iar din anul 1921 a condus, până la trecerea sa la pensiuine, în calitate de director Sucursala din București a „Albinei“, deschisă la 1921 care este opera sa.

Cunoștințele teoretice câștigate la vechia și bine-reputata școală superioară de comerț din Brașov, ca primul în seria sa, dl Roșca a căutat și a reușit să și le adâncească în viața practică, prin asiduu studiu particular, ceea ce l-a făcut apt să-și împlinească cu cel mai desăvârșit succes și spre deplina mulțumire a Consiliului de administrație al „Albinei“ funcțiile extrem de grele și foarte delicate, mai ales în anii ultimi, ce i s'au încredințat în cursul serviciului său activ.

Di S. Roșca a eșit la iveală și ca iscusit mânător al condeiului, prin numeroase articole, de conținut financiar-economic, publicate în diferite reviste și ca vechi colaborator la această revistă, pe care 2 ani de zile, în 1920 și 1921, a și condus-o și gerat-o ca redactor responsabil.

Că de un astfel de element de elită din corpul funcționarilor săi conducători, cum este dl Roșca, banca „Albina“ nu ușor se lipsește, în deosebi în zilele de azi, când trebuie la posturi de conducere oameni probați sub toate raporturile, integri și experimentați, este prea evident.

Dacă totuși „Albina“ a împlinit cererea de pensionare a dlui Roșca, a făcut-o de sigur, în vederea faptului, că D-sa va continua să activeze și în viitor în cadrul vieții bancare a țării, prin funcțiunea de inspector-referent, ce a acceptat la Consiliul Superior Bancar, București.

O alegere mai norocoasă Consiliul Superior Bancar nici că putea face. Di Roșca prin puterea sa de muncă, prin vastele sale cunoștințe teoretice, a

practicei sale îndelungate și temeinice, și a cunoștințelor sale de oameni și de împrejurări, atât din Ardeal, cât și din Vechiul Regat și în special și din București, este, incontestabil, sub toate raporturile, cea mai indicată persoană pentru noul serviciu creat la Consiliul Superior Bancar.

Când felicităm Consiliul Superior Bancar și cererile bancare ale țării pentru excelența achizițiune, ce s'a făcut prin persoana dlui Sofroniu Roșca, ne exprimăm totodată firma convingere, că dl Roșca va rămânea și în noua situație omul datoriei conștiințios și integral implinite, omul de ispravă, care a fost totdeauna ori unde a fost chemat la treabă.

Jubileul Institutului de credit și economii „Ardeleana“.

(Urmare).

Discursul dlui Sabin Cioranu, prof. univ., Cluj.

Domnule Președinte,

Doamnelor și Domnilor,

Indeplinesc o necesitate sufletească, participând la această admirabilă manifestație românească, chemată să sărbătorească munca și strădania, zi de zi, a oamenilor de bine, cărora pronia divină le-a hărăzit a sta în fruntea așezămintelor noastre cu caracter financiar-economic și trecutul luminos și curat al unei instituții de credit, ce răspunde la sugestivul nume de „Ardeleana“, institut de credit și economii.

Căci în adevăr, cine ar putea mai bine și mai temeinic judeca și aprecia, tot ceea ce s'a făcut în cele trecute 5 decenii, în cadrele acestei instituții, decât membrii unei organizații profesionale, a căror activitate stă în cea mai strânsă legătură cu activitatea bancară, membrii, cari prin cultura lor de specialitate, prin care se reoglindește tot ce s'a făcut românesc în acest colț de țară, de către o bancă cu modeste resurse bănești, realizând însă o operă națională, a cărei trăinicie s'a dovedit atât de elocvent, în încheierea națională a românilor de ambele confesiuni din acest județ și în o bunăstare economică, cu o tendință crescândă, cu toată vitregia trecutelor vremi.

Dar această bunăstare economică n'ar fi putut fi realizată, fără educația spre economie și o chibzuită și bună gospodărie a țaranului român, ori la această operă pozitivă a contribuit și

banca „Ardeleana“, căreia destinul său bun, i-a hărăzit conducători, cari fac cinste neamului românesc, conducători, cari prin activitatea lor financiar-economică, au ajuns la cele mai înalte posturi de răspundere, trăgând o brazdă luminoasă și trainică în ogorul economiei naționale, dând grăitoare pilduire, că în treburile publice, înainte de toate, trebuie să primeze interesul binelui obștesc.

Avem fericirea și bucuria de a avea între noi, în aceste momente de înălțare sufletească pe actualul conducător și pe trecutul Director, Domnii Dr. Aurel Vlad și Ion Lapedatu, conducătorii și îndrumătorii de acum și din trecut ai acestei instituții de credit, a căror muncă ne-a prilejuit serbarea de astăzi.

Corpul Contabililor Experți și Autorizați, Secția Cluj, a răspuns cu o nespusă bucurie la invitația ce i sa făcut, de a veni în mijlocul D-voastre, ca împreună să aducă prinosul său de recunoștință conducătorilor săi firești, Domnului Dr. Aurel Vlad și Domnului Ion Lapedatu, prietenii noștri de ieri și de astăzi, dascălii noștri dela a căror muncă, cinste și devotament se inspiră activitatea noastră din prezent și face făgăduință să-i urmeze fără șovăire, cu toată energia și tenacitatea, secundându-i cu tot ce poate da mintea și sufletul, spre a vedea cu o oră mai de vreme realizată opera de refacere bancară, dela consolidarea căreia depinde doară prezentul nostru și viitorul copiilor noștri.

Gândul nostru se îndreaptă cu nespusă smerenie, spre Dumnezeuul părinților noștri, dela care imploră binecuvântarea asupra muncii ce ve-ți depune și pentru mai departe spre binele acestei țări, rugându-L să Vă dăruiască încă mulți ani de viață, în deplină sănătate și în plenitudine de forțe, iar institutului de credit „Ardeleana“, un viitor tot atât de strălucit cum i-a fost și trecutul.

Domnule președinte,

Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj, care are cinstea să Vă numere între ctitorii săi, — Dv. a-ți fost ministrul înțelegător, care a-ți dăruit legiferarea — prin graiul meu, ca umil profesor al său, Vă trimite sentimentele sale de grațitudine și se asociază la urările de bine ce va făcut Corpul Contabililor, alcătuit astăzi în marea lui majoritate din foștii săi elevi, și vă promite să infiltreze în sufletul și inima studenților săi, sentimente de recunoștință, pentru strădania înaintașilor lor și spirit de jertfă și abnegațiune în serviciul țării, spre a se arăta astfel recunoscători încrederii anticipate ce a-ți acordat acestui așezământ de înaltă cultură pro-

fesionată, încredere dovedită tocmai prin legiferarea la opt ani dela înființarea lui.

Stimate și iubite dle Coleg Lapedatu,

Ce alt omagiu mai frumos și mai elocvent putem aduce muncii de a i desfășurat pe terenul muncii economiei naționale, decât promisiunea solemnă că te va urma, asigurându te de toată recunoștința noastră. Academia noastră se mândrește să te aibă între Profesorii săi și se cinstește pe sine, luând parte la serbarea de astăzi.

Domnilor,

A apărut în preajma serbării de astăzi în numărul 247 din 8 Septembrie 1935 al ziarului „Universul“, un judicios articol intitulat „Problema creditului românesc în Ardeal“, în care se face o mărturie obiectivă și extrem de vibrantă a rolului național, economic, cultural și social, îndeplinit cu prisosință de băncile românești din Ardeal și se arată ce rost determinant mai au de îndeplinit aceste organizațiuni în viitor, în vederea încheșării hegemoniei economice pe aceste plaiuri românești.

Această mărturie e cu atât mai prețioasă pentru noi, isvorând din pana unui cărturar și excelent cunoscător al problemelor economice-financiare din provincia noastră.

Trecutul e prea apropiat, am încă viu în memorie cuvintele de caldă apreciere, rostite la adresa organizațiunei bancare ardelenesti și cunosc tot sprijinul larg și generos ce s'a acordat acestei organizațiuni.

O dorință sinceră și loială de a face și mai mult, mai temeinic și mai trainic pentru aceste bănci ardelenesti, a fost brusc întreruptă prin împrejurări neprevăzute, dar rămâne Domnilor, ceea ce s'a făcut și caldă apărare din „Universul“ de astăzi, dragostea manifestată atât de spontan și de sincer.

Ctitorul și binefăcătorul băncilor ardelenesti e domnilor, dl C. Angelescu.

Se cuvine să-l cuprindem și pe D-za alături de ceilalți doi sărbătorii în căldura inimei noastre, făcându-i mărturie de recunoștință și devotament.

Urez tuturor participanților să ne întâlnim cu toții în aceeași atmosferă de caldă solidaritate și la jubileul de 75 ani, iar acelora, cari nu vreau să pună nici o limită îngăduinței lui Dumnezeu — și la jubileul de 100 de ani.

Discursul dlui I. Ghișe,
directorul băncii «Crișana» Brad, Președintele
Camerei de Industrie și Comerț din Deva.

Domnule Președinte,

Domnilor,

Serbarea aniversării a 50-a a înființării băncii „Ardeleana“ deși este un jubileu al acestei vechi bănci românești, de fapt este evocarea unui moment de mândrie națională pentru noi. Astfel această serbare nu e numai a Dv. a acționarilor și a prietenilor Dv. adunați azi aci, ci este a neamului românesc întreg de pe aceste plaiuri. Lupta ce am dus-o noi în trecut pentru apărarea drepturilor noastre la viață, la progres și bunăstare, a cuprins toate domeniile activității și vieții obștești. Înființarea unei bănci în acele vremuri de oprămare pe toate terenele, însemna ridicarea unei cetăți de rezistență, de afirmare a drepturilor noastre etnice. Noțiunea de bancă era egală cu o instituție de altruism, în sensul cel mai desăvârșit al cuvântului. Băncile noastre nu au fost niciodată urgisite și rolul lor economic a fost totdeauna binecuvântat. Compromiterea acestei noțiuni s'a întâmplat numai după războiu și nu din vina noastră, ci grație demagogiei superficiale și fără scrupule, la cari au recurs atâtea elemente, cari consideră practicarea politicii drept profesiune producătoare de câștiguri mari și nemuncite.

Astfel vedem și la noi atâți pripiți, și iresponsabili cari aruncă cu noroiu în bănci, fără deosebire. Aceștia nu au în vedere cât au pierdut băncile românești prin deprecierea valutei noastre, în care timp atâți clienți s'au îmbogățit cu banii împrumutați dela ele, ba unii dintre ei s'au ridicat în învățătură, urmând școlile cu ajutoare acordate lor de băncile românești ori cu bani împrumutați dela ele, iar azi le hulesc, fără re-mușcare, din meschine interese politice.

Serbarea de azi este în acelaș timp și o protestare a oamenilor de bun simț împotriva tuturor acuzelor ce s'au adus pe nedrept băncilor românești.

Deși la toate aceste bănci s'a manifestat acelaș spirit de altruism curat, totuși cred, că una dintre băncile care are mai multă autoritate de a evoca trecutul, pentru a justifica cererea sprijinirii tuturor institutelor financiare românești de dincoace de Carpați, — este tocmai banca Ardeleana.

În anii 1870—1880 în Ardeal, Banat și Crișana se înfiinșaseră numai două institute financiare românești (Albina și Aurora din Năsăud).

Succesul acestor prime încercări au dat curaj intelectualilor români de pe întreg cuprinsul teritoriului românesc, care atunci era sub stăpânirea ungară. Astfel în anii 1881—1890 iau ființă alte douăzeci bănci românești: în anul 1883 „Furnica” din Făgăraș, în 1884 „Cassa de păstrare” din Săliște, „Fortuna” din Rodna-veche, în 1885 „Ardeleana” din Orăștie, „Hunedoara” din Deva, Reuniunea de împrumut și păstrare din Ilva-mare, „Speranța” din Borgo-Prund, „Timișana” din Timișoara, în 1886 „Economul” din Cluj, „Mureșana” din Reghin, „Patria” din Blaj, în 1887 „Arieșana” din Turda, „Auraria” din Abrud, „Sebeșana” din Sebeșul-săsesc, „Victoria” din Arad, în 1888 „Bistrițana” din Bistrița, „Hațiegana” din Hațieg, „Silvania” din Șimleu, în 1889 „Lugojana” din Lugoj și în 1890 „Someșana” din Dej. Din această epocă ființează deci și banca „Ardeleana”.

Ce dovedește mai mult caracterul național românesc al acestei bănci, decât faptul, că ea a luat ființă, — după cum a spus-o principalul fondator al ei, neuitatul Dr. Ioan Mihu — în atmosfera sărbătorească urmată după adunarea generală a societății culturale „Astra” din Sibiu, care în 1884 avusese loc în Orăștie. Din selea de cultură a luat ființă banca „Ardeleana”, ca pe urmă aceasta să sprijinească nu numai acțiuni românești cu caracter strict economic, ci și acțiuni social-culturale și bisericesti.

Altruismul întronat la conducerea băncii „Ardeleana” prin Dr. Avram Tincu și Dr. Ioan Mihu, a fost continuat de dl Dr. Aurel Vlad și colaboratorii D-sale până în ziua de azi. Consiliul de Administrație a purtat totdeauna grija reducerii dobânzilor după împrumuturi, ca să fie banii împrumutați de cât mai mare folos pentru debitori. Deja în 1888, adică la 3 ani după înființare, când „Ardeleana” avea numai un capital social de 75.000 Florini, lucra cu 8% și de aci încolo a redus mereu dobânzile, cu toate că acorda câte 5—6% după depunerile spre fructificare. Se urmărea atât servirea clientelei cu credite ieftine și examinând riguros scopul ridicării împrumuturilor, cât și atragerea din ascunzișuri a modestelor capitaluri românești.

Acest scop dublu nu se putea ajunge dacă conducătorii „Ardeleni” nu ar fi fost animați de gândurile bune, pe care le-au avut pentru ridicarea economică-culturală și morală a țărânilor noastre. Dr. Ioan Mihu, ca și primul director, a lucrat în primul an gratuit, iar mai târziu cu o leafă de 1200 Cor. anual.

Caracteristic pentru spiritul altruist înscăunat la această bancă de către acest mare român, a cărui amintire îi vom păstra-o totdeauna, — este

și faptul că pentru stărpirea unor obiceiuri constatate încă în al doilea an de funcționare a băncii, între funcționarii ei, a fost gata să-și dea demisia, dacă sancțiunile cerute de D-sa nu s'ar fi aplicat.

Am stăruit asupra acestor momente caracteristice, pentru a reliefa altruismul, care a stăpânit la conducerea băncii „Ardeleana” și pe care îl găsim pretutindeni la băncile vechi românești. Acest spirit trebuie evidențiat cu fiecare ocazie pentru a servi drept pildă de urmat generațiilor tinere de azi.

O bancă românească cum e „Ardeleana”, care a avut grija de a distribui an de an sume importante pentru scopuri culturale și sociale,

care a distribuit atâtea binefaceri și a înființat fonduri cu destinație economică și culturală, a dat burse pentru a ridica grădinari și vieri titrați și a perfecționat mașiniști speciali,

care a renunțat pe vremuri la jumătate din venitul fondului de rezervă în folosul bisericii ortodoxe române din Orăștie,

care a creiat fonduri pentru încurajarea industriei și agriculturii,

care a cumpărat moșii pentru parcelare între țărâni români,

care a cumpărat unele dintre cele mai importante imobile din centrul Orăștiei, imprimându-i un caracter etnic românesc chiar și sub dominația ungară,

care a înzestrat orașul Orăștie cu o uzină electrică cu instalațiuni tehnice suficiente,

care a pus bazele unei Case Naționale în Orăștie, care, condusă de un spirit comercial a ajuns în posesiunea băilor termale de mare importanță din Geoagiu,

care a renunțat la profituri mari numai pentru ca să poată servi clientela, chiar și în cele mai critice momente, cu creditele necesare unei proștiri economice,

care vecinic a fost preocupată de ieftinirea creditelor acordate,

această bancă este prototipul băncilor ardelenene, cari nu pot fi înșirate alături de cele ce au făcut cămătărie.

Calitatea mea de director de bancă și de Președinte al Camerei de Comerț și Industrie din Deva, îmi impune domnilor să stăruie mai îndelung asupra problemei situației morale, superioare a băncilor românești de dincoace de Carpați și asociindu-mă din tot sufletul acțiunii inimoase a iubitului și stimatului nostru Președinte dl Dr. Aurel Vlad, să invoc tocmăi trecutul și activitatea băncii, în fruntea căreia stă D-sa, — în

sprijinirea cererii colective a băncilor românești de dincoace de Carpați, pentru ajutorarea refacerii lor materiale.

Aceste bănci reprezintă azi o forță financiară mai mică decât o aveau în anul 1914 și mai redusă decât ale instituțiilor similare ale minorităților. Această inferioritate nu este cauzată din vina noastră și nu poate fi înlăturată fără concursul oficial al Guvernului și al Băncii Naționale. Noi nu cerem subvenții ori fonduri, ca să ne creedăm cu ele venituri pentru tantieme și dividende, ci voim să ne refacem numai capitalurile roase de dintele vremii și reduse de atâtea greșeli oficiale ale tuturor guvernelor.

Felicitând banca „Ardeleana” și pe conducătorii ei pentru rezultatul obținut până azi, îi dorim cu toții o reculegere rapidă și sigură din convalescența conversiunii și un viitor vrednic de trecutul ei cu adevărat glorios.

Discursul dlui Tătaru, dir. gen. la Banca Poporală, Caransebeș.

Domnule Președinte,

Onorată adunare generală,

În calitate de delegat al institutului „Banca Populară” din Caransebeș, am fericirea a participa la aniversarea al 50-lea an de rodnică activitate pe terenul economic-financiar al institutului „Ardeleana”.

Înființat înainte de $\frac{1}{2}$ de veac cu scopul de a fi de folos neamului românesc, acest institut din toate punctele de vedere, a fost la culmea chemării sale.

Din punct de vedere economic-financiar a căutat pe toate căile să promoveze spiritul de economie, să sprijinească cu credite ieftine pătura țărănească, precum și dezvoltarea industriei și comerțului românesc din acest ținut.

Din punct de vedere național — ca toate institutele noastre antebelice — a fost cetățuia, din care izbucnea schintea de cultură națională, dragostea de neam, sprijinind materialicește orice acțiune națională.

Pe vremuri, când activitatea națională a băncilor din Ardeal și Banat nu era văzută cu ochi buni de foștii stăpânitori, banca „Ardeleana” era aceea, care pe lângă imboldul de încurajare, din mijloacele sale proprii, dădea și sprijin material și altor bănci.

De acest sprijin material, s'a împărtășit și institutul pe care am onoare al reprezenta.

În timpurile mai noi, criza financiară provocată prin nefericita lege a conversiunii, a pus la grea încercare toate institutele bancare, îndeosebi pe cele din Ardeal și Banat.

Băncile noastre din Ardeal și Banat în această criză unică în istoria financiară s'au sbătut ca barca pe valuri pe timp de furtună.

Că multe bănci încă nu s'au prăbușit, aceasta se atribuie numai istețimei conducerii.

Banca „Ardeleana” condusă de oameni de inimă în frunte cu harnicul președinte Dr. Aurel Vlad, adevăratul și istețul cărmaciu, a știut astfel să dirijeze soarta institutului, încât acesta trecând peste greutățile crizei distrugătoare, își desvoltă și pe mai departe activitatea rodnică și folositoare neamului românesc.

Persoana dlui președinte Dr. Aurel Vlad, ne este o vie cheazășie că sub conducerea D-sale — nu numai institutul „Ardeleana” va avea un viitor strălucit — ci prin interesul ce-l poartă la inimă față de tot ce este românesc — și institutele noastre bancare din Ardeal și Banat, își văd în D-sa pe adevăratul salvator.

Acțiunea pornită de dl Dr. Aurel Vlad în legătură cu sprijinul material ce urmează a se da băncilor românești din Ardeal și Banat, ne întărește în credința, că lupta D-sale va avea rezultatul dorit.

Ca încheiere, doresc institutului „Ardeleana” spor la muncă, activitate rodnică îndelungată spre binele și folosul neamului, iar conducătorilor acestui institut, viață îndelungată ca să se poată bucura cât mai mult de progresul acestui institut.

Discursul Dluî Profesor Ioachim Rodean.

Domnule Președinte,

Doamnelor și Domnilor,

Sunt fericit de misiunea plăcută ce mi s'a încredințat, ca să ridic cuvântul meu în această adunare festivă în numele a trei societăți culturale fruntașe ale noastre: Societatea pentru cultura poporului român din Transilvania, Liga anti-revizionistă română și Frăția ortodoxă română.

Cuvântul rostit aci în numele societăților culturale pe care am onoare să le reprezint, nu e o întâmplare oarecare, nici un simplu act de curtoazie obișnuită, ci un fapt impus de o elementară obligație de recunoștință, omaj și admirație. Pentru aceste societăți culturale acesta e un moment înălțător când își pot achita prin floarea recunoștinții o veche poliță a lor ajunsă

de mult timp la scadență față de institutul „Ardeleana“, care în tot trecutul său a îmbrățișat pe lângă rosturile economice și problemele noastre culturale pentru care a adus jertfe multe împărtășite cu mână darnică și inimă largă.

Fie-mi permis aci să subliniez un singur lucru: Banca „Ardeleana“ și-a înscris încă dela început în Statutele sale obligația de a jertfi an, de an, o parte însemnată din veniturile sale pentru scopuri culturale și de binefacere. Această preocupare constantă față de interesele noastre de progres general înalță acest institut în ochii noștri pe un pedestal moral înalt, care stârnește recunoștință și admirație meritată, făcând din el un bastion de rezistență al Românilor și săvârșind o operă de însemnătate generală românească. Aceste considerații justifică suficient necesitatea categorică din partea noastră în mijlocul acestei solemne adunări și obligația de recunoștință față de vrednicii conducători pe cari i-a avut Institutul: fericitul întru Domnul Dr. Ioan Mișu, distinsii bărbați aflători de față Dr. Aurel Vlad, Ion I. Găpedatu și Dr. Octavian Șglimbea, prin înțelegerea înaltă a căror problemele noastre culturale s'au bucurat de o atenție cuvenită alături de interesele economice.

Felicit în acest moment solemn Institutul „Ardeleana“, din toată inima și cu toată căldura sufletească, dorindu-i prosperare și mai mare în viitor, rugând în același timp onorajii actuali conducători să stărue și mai departe pe linia tradiției, îmbrățișând și pe viitor cu o egală părtinire necesitățile economice și cele culturale, spre binele neamului românesc recunoscător.

CRONICA

Noul Guvernator al Băncii Naționale a României. Dl D. Constantinescu, fostul subsecretar de Stat la Ministerul de Finanțe a fost numit în funcțiunea de Guvernator al Băncii Naționale pe o perioadă de 6 ani, în locul dlui Grigore Dimitrescu, demisionat.

Instalarea noului Guvernator a avut loc în 26 Septembrie a. c. în prezența dlui Ministru ad-interim la Finanțe C. Inculeș și al întregului Consiliu al Băncii.

Din partea „Solidarității“ a fost felicitat telegrafic de către dl Dr. Aurel Vlad, președinte. În ziua de 2 crt. s'a prezentat din partea „Solidarității“ dnii Președinte Dr. Aurel Vlad, Consilier Dr. Mihail Mărcuș, și secretar I. Olteanu, arătând doleanțele băncilor românești din Ardeal. Dl Guvernator a promis toată sollicitudinea pentru refacerea creditului românesc.

„Ardeleana“ institut de credit și economii **Orăștie** în ultima ședință a Consiliului său de administrație a numit definitiv în funcția de director executiv pe dl Dr. Cornel Mihăilă. Sincerile noastre felicitări!

Rectificare. În numărul trecut al revistei s'a strecurat în textul cuvântării dlui Director General Ioan Vătășianu o greșală de tipar:

La pag. 273 alineatul ultim din partea dreaptă, rândul 2 (numărând de jos în sus rândurile) se va celi în loc de „Credincioșilor conducători“: ... *vrednicilor conducători* ...

Imprimare, Registre, Rechizite, etc.

Procurați

NUMAI dela

**Tipografia, Librăria,
C o m p a c t o r i a**

„DACIA TRAIANĂ“, SIBIU

Piața Unirii Nr. 7.— Telefon Nr. 168.

Banca „Porumbăceana“ Cassă de econ. s. p. a., Porumbacul de jos.

Bilanț brut la 30 Iunie 1935.

	Lei	b.		Lei	b.
Cassa : numerar efectiv	15.965	—	Capital social	500.000	—
Disponibil la bănci : în țară	8.639	—	Capital în emisiune	970.790	—
Titluri românești :			Fonduri de rezervă :		
a) cotate la bursă	2.000	—	a) Rezervă legală	109.688	—
b) necotate la bursă	54.000	—	b) 3% Rez. spec. pentru		
Debitori : în țară	20.653	—	creanțe dubioase	135.000	—
Deb. benef. de legea lichid. dat. (cota rămasă)			Fond de pensii	22.000	—
a) Cambii cu gir	4.290.395	—	Fond de clădire	50.000	—
b) Cambii cu acop. hipot.	849.885	—	Fond de binefaceri	27.477	—
Pierderi rezultând din aplic. legii lichid.	4.385.771	—	Fondul D. Mandea	23.000	—
Mobilier	18.500	—	Depuneri spre fructificare :		
Spese	24.954	—	a) pe termen (nereduse)	7.718.674	—
Salare	13.750	—	Diverși creditori :	18.063	—
Mărci de prezență	8.200	—	Dividendă neridicată	22.181	—
Chirie	750	—	Conturi diverse	84.751	—
Impozite și taxe	48.935	—	Dobânzi & comisioane	58.699	—
	9.742.457	—	Interese la efecte	2.134	—
				9.742.457	—

Porumbacul de jos, la 30 Iunie 1935.

ss. Dr. A. Bulicea, președintele cons.

ss. C. Mandea, casier.

ss. Victor A. Streza, contabil.

„MĂRGINEANA“

institut de credit și econ., societate pe acții în Poiana (jud. Sibiu).

Bilanțul brut semestrial la 30 Iunie 1935.

Debit.	Lei	b.		Lei	b.
Cassa	139.157	—	Capital social	1.000.000	—
Portofoliu de titluri :			Fondul de rezervă	1.000.000	—
a) titluri românești	29.430	—	Alte fonduri	766.505	62
Debitori beneficiind de legea datorilor			Depuneri spre fructificare pe termen	5.851.491	17
(cota rămasă) :	8.902.567	—	Conturi diverse	447.601	21
Mobilier :	12	—	Dobânzi și benefici	48.668	—
Cheltuieli de administrație	43.100	—			
	9.114.266	—		9.114.266	—

P o i a n a, la 30 Iunie 1935.

Direcțiunea.